

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

PREDESTYNOWAĆ czy PREDYSPONOWAĆ?

O J C Z Y S T Y – D O D A J
D O U L U B I O N Y C H

Oba słowa są poprawne, choć podobieństwo ich form sprawia, że niekiedy nam się mylą i kontaminują w jedną – niepoprawną – formę. Poprawnie zatem: PREDYSPONOWAĆ lub PREDESTYNOWAĆ, ale nie: „predystynować”, ani: „predyscynować”. Oba słowa odnoszą się do ludzkich cech i oba mają podobne znaczenia, zawierają bowiem ten sam element znaczeniowy ‘czynić kogoś lub coś szczególnie przydatnym do czegoś’. Różni je jednak drobny, choć istotny szczegół. Słowo PREDESTYNOWAĆ wiąże się etymologicznie z PREDESTYNACJĄ ‘przeznaczeniem, losem’, a słowo PREDYSPONOWAĆ – z PREDYSPOZYCJĄ, czyli ‘skłonnością do czegoś, talentem’. To pochodzenie wpływa na niewielką, ale znaczącą różnicę znaczeniową między czasownikami: jeśli jakaś cecha PREDESTYNUJE kogoś do czegoś, to znaczy, że ten ktoś jest z natury swej wręcz stworzony do czegoś, np. Będąc pierworodnym synem króla, z racji urodzenia był predestynowany do objęcia tronu, nie miał jednak do tego predyspozycji. Jeśli natomiast jakaś cecha PREDYSPONUJE kogoś do czegoś, to znaczy, że ów ktoś ma szczególne zdolności lub warunki do czegoś, np. Zdolności przywódcze i cechująca go dyplomacja predysponowały go na szefa organizacji. W niektórych kontekstach jednak czasowniki PREDESTYNOWAĆ i PREDYSPONOWAĆ mogą być używane wymiennie, np. Niewielki wzrost i mała waga predestynowały / predysponowały go na zawodowego jeźdźca.